

Statsrådets kansli

Granskning av grunderna för giltigheten för den riksomfattande rekommendationen om distansarbete

Grunder:

Som en del av åtgärderna för att förhindra spridningen av coronaviruset fastställde statsrådet den 23 oktober 2020 en riksomfattande rekommendation om distansarbete. Rekommendationen har varit i kraft tills vidare och i den har den epidemiologiska lägesbedömningen och utvecklingen beaktats. Social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet bedömde grunderna för rekommendationen om distansarbete på nytt den 23 december 2020 och föreslog att rekommendationen ska hållas i kraft och bedömas på nytt senast den 30 juni 2021 på grund av det försämrade coronavirusepidemiläget i början av 2021. Som en del av åtgärderna enligt hybridstrategin har statsrådet i januari 2021 bedömt olika bekämpningsåtgärder och beslutat att utarbeta en handlingsplan och därmed förbereda ett gradvist öppnande av samhället. Som en del av denna handlingsplan för hybridstrategin bedömdes grunderna och giltigheten för rekommendationen om distansarbete den 18 juni 2021, och då beslöt man att förlänga rekommendationen fram till slutet av augusti i områden som befinner sig i accelerationsfasen eller samhällsspridningsfasen.

Genom begränsningsåtgärderna och vaccinationstäckningen fick man coronavirusepidemin att avta under våren, men i och med den smittsamma deltavarianten började antalet smittor öka igen under sommaren. Under normala förhållanden sker en stor del av mötena mellan personer i arbetsför ålder i samband med arbetet och när det gäller spridningen av epidemin har dessa personers andel visat sig vara mycket betydande. Den fortsatta rekommendationen om distansarbete har enligt olika bedömningar bidragit till att bromsa epidemin, även om också andra skyddsåtgärder har haft en betydande inverkan.

Bedömning:

Social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet har bedömt grunderna för giltigheten för den riksomfattande rekommendationen om distansarbete utgående från hur det epidemiologiska läget har utvecklats och på basis av hur rekommendationen om distansarbete fungerar och vilka konsekvenser den har.

Dessutom har det begärts att Institutet för hälsa och välfärd och Arbetshälsoinstitutet bedömer både den epidemiologiska utvecklingen och distansarbetets konsekvenser som en del av åtgärderna för att bromsa coronan (bilagorna 1 och 2).

Antalet nya coronafall har ökat under de senaste nio veckorna. Under vecka 31 (2–8.8) konstaterades över 5 000 nya fall, cirka 400 fler än under den föregående veckan. Under vecka 32 (9–15.8) konstaterades ungefär samma antal smittor som under vecka 31. Den värsta ökningen i antalet smittor verkar ha jämnats ut. Epidemiläget har förändrats sedan början av sommaren. För närvarande sprids viruset särskilt bland de ungdomar och unga vuxna som ännu inte har vaccinerats. För närvarande konstateras så många smittor att läget snabbt kan försämrats trots att vaccinationstäckningen framskrider väl. Coronasmittorna utgörs för närvarande huvudsakligen av coronavirusets deltavariant. Den är mer smittsam än andra virusvarianter som hittills konstaterats. Även om man fått epidemiutbrotten i vissa områden att avta genom vanliga begränsningsåtgärder, visar de att utan skyddsåtgärder finns det fortfarande chans för bakslag. Därför är det ännu inte motiverat att i stor utsträckning slopa bekämpningsåtgärderna och rekommendationerna.

I och med att coronavirusepidemin tilltar nationellt rekommenderade statsrådet att de arbetstagare inom den offentliga sektorn vars arbetsuppgifter möjliggör det ska arbeta på distans i så stor utsträckning som möjligt. Detta har genomförts väl och distansarbetet har inte haft några betydande omedelbara negativa effekter. Verksamheten och läget på olika arbetsplatser har bedömts med hjälp av olika arbetslivsbarometrar. En utmaning i det omfattande distansarbetet har varit att distansarbete inte kan tillämpas i alla arbetsuppgifter inom den offentliga sektorn. När distansarbetet pågår länge uppstår det också utmaningar när det gäller arbetsplatsernas funktion, ordnandet av kundarbetet och samordningen av olika uppgifter samt i viss mån också ledningen under undantagsförhållandena. Den avsevärt minskade vistelsen på de olika arbetsplatserna har också en indirekt inverkan på ekonomin, i synnerhet när det gäller arbetsplatsmåttider, pendlingstrafiken och annan företagsverksamhet som är bunden till arbetsplatserna.

Statsrådet rekommenderade motsvarande distansarbete också för privata arbetsgivare med vetskap om att bedömningen av en hälsosäker samordning av närarbetet och distansarbetet sker på arbetsplatsnivå. Distansarbetets konsekvenser för själva arbetet är mycket lika inom den privata sektorn som inom den offentliga sektorn, och distansarbetet har fortsatt att vara omfattande. Å andra sidan är det upprätthållandet av företagsverksamheten och verksamhetsbetingelserna som i första hand styr arrangemangen på arbetsplatserna. Detta konstateras också i rekommendationen, där man betonar ansvaret för att främja arbetsarrangemang som minskar antalet närkontakter och andra riskfaktorer på arbetsplatserna.

Den rekommendation om distansarbete som är kopplad till epidemiläget har enligt utvärderingarna haft en positiv inverkan som ett sätt att begränsa sjukdomsspridningen och den rekommendation som är kopplad till det regionala sjukdomsläget har fungerat väl.

Slutsatser

Med stöd av vad som anförts ovan kan det konstateras att det epidemiologiska läget är utmanande. Därför kan man från och med den 31 augusti 2021 inte anses avstå från rekommendationen om distansarbete. Vaccinationstäckningen för befolkningen i arbetsför ålder ökar i god takt, men i fråga om två vaccindoser är vaccinationstäckningen för närvarande ännu inte tillräcklig.

I och med att vaccinationstäckningen ökar måste beredningen av övergången från distansarbete till hybridarbete inledas omedelbart. Beredningen av övergången från distansarbete till ett nytt normalt kräver åtgärder både på nationell nivå och på arbetsplatsnivå. På nationell nivå inleds, när det gäller övergången till tiden efter distansarbetet, en trepartsberedning om bland annat återgången till arbetsplatserna och hybridarbete. I fråga om arbetsplatserna genomförs beredningen i enlighet med lagstiftningen, utifrån en riskbedömning. Med stöd av vad som anförts ovan bedömer social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet att det fortfarande finns starka grunder för att förlänga giltighetstiden för rekommendationen om distansarbete till slutet av september i områden som befinner sig i accelerationsfasen eller samhällsspridningsfasen, tills en tillräcklig vaccinationstäckning har uppnåtts och konsekvenserna av att slopa olika begränsningsåtgärder är klara. Ikrafthållandet av rekommendationen om distansarbete ska dock bedömas på kort sikt och övervägas på nytt i mitten av september 2021.

Statssekreteraren som kanslichef

Juha Majanen

Kanslichef

Kirsi Varhila

Bilagor

Smittor av covid-19 per vecka i Finland enligt Institutet för hälsa och välfärds statistik
Vaccinationstäckningen i Finland
Utlåtande av Institutet för hälsa och välfärd om rekommendationen om distansarbete
Arbetshälsoinstitutets utlåtande om rekommendationen om distansarbete.

Sändlista

Ministerierna och ämbetsverken

För kännedom

Kommunikation SHM, FM, SRK